Probleme economice la ordinea zilei

Pagină de sinteză, prezentată de „CENTRUL DE STUDII ŞI DOCUMENTARE ECONOMICĂ", de sub conducerea d-lui Florin Zaharia

Sensul primelor restricţii monetare în Anglia

In ziua de 6 Ianuarie 1939, ministerul de finanţe al Angliei a publicat următorul comunicat:

„Simultan cu transferarea „unei sume de 200 milioane „lire sterline aur, reprezen- „tând o valoare de 300 mili- „oane lire la cursul actual al „aurului, din serviciul de e- „misiune al Băncii Angliei la „fondul de egalizare al schim- „burilor, la cererea Băncii „Angliei şi conform cu dispo- „ziţiile legii din 1929, relativă „la circulaţia monetară şi bi- „letelor de bancă, ministerul „de finanţe face o notă, mă- „rind plafonul de emisiune „al circulaţiei fiduciare la „400 milioane lire sterline.

„Conform cu legea, această „notă va fi supusă Parlamen- „tului. Guvernul are intenţia „de a cere Parlamentului, „chiar dela redeschidere, să „modifice legea din 1928".

Paralel cu acest comunicat, Banca Angliei „a rugat" toate băncile engleze, precum şi băncile centrale din celelalte ţări „de a se abţine să faciliteze" operaţiunile speculative asupra aurului şi a devizelor străine şi de a nu consimţi avansuri asupra aurului.

Acestea sunt faptele expuse sub forma lor oficială.

Să le traducem mai întâi într'o limbă mai comodă, pentru ca după aceea să vedem care este sensul măsurilor luate.

In aproape toate statele fără restricţii valutare, s'a înfiinţat odată cu deprecierea monedelor câte un fond denumit „de egalizare a schimburilor". Acesta este alimentat la început cu o cantitate de aur din stocul Institutului de emisiune respectiv, cu ajutorul căruia se intervine pe piaţă **pentru a se menţine moneda la cursul dorit.**

Pentru a facilita aceste operaţii, fondurile de egalizare nu publică bilanţuri.

In 1936 s'a încheiat acordul tripartit anglo-franco-american, prin care se prevede colaborarea celor trei fonduri de egalizare în vederea menţinerii cursurilor monedelor respective.

Prin urmare, spre deosebire de modul cum se proceda înainte de devalorizare sau încă şi astăzi în ţările unde există controlul devizelor, Institutul de emisiune nu mai intervine direct pe piaţă pentru a menţine cursul monedei, ci operează prin intermediul fondului de egalizare, — organism autonom şi cu activitate lipsită de publicitate.

Atâta vreme cât ieşirile de aur nu depăşesc cantitatea de care dispune fondul de egalizare a schimburilor, în bilanţurile Băncii Naţionale respective nu se poate observa nici o modificare. Dimpotrivă, de îndată ce situaţia devine delicată, fondul de egalizare a schimburilor nedispunând de alte capitaluri, **apelează la Institutul de emisiune şi atunci se află ce s'a întâmplat...**

In ce constă operaţia britanică

Pe ziua de 6 Ianuarie, Banca Angliei a preluat deci 200 milioane lire din stocul său metalic şi l-a remis fondului de egalizare. Cum, însă, în bilanţul băncii suma era contabilizată la cursul dinaintea deprecierii lirii, în momentul când a fost predată fondului de egalizare a fost reevaluată la cursul actual, ceeace a dat 300 milioane lire.

Predând însă această sumă fondului de egalizare, circulaţia fiduciară nu mai este acoperită cu aur în procentul prevăzut de lege. Soluţia adoptată pare să fie deci aceea **de a umple golul prin titluri de stat.** Dar cum legea din 1928 prevede că acestea nu pot depăşi cifra de 200 milioane lire, s'a luat hotărîrea să se mărească plafonul de acoperire cu titluri de stat dela 200 milioane la 400 milioane lire sterline...

Intru cât priveşte „rugămintea" Băncii Angliei ca celelalte bănci să nu încurajeze specula asupra devizelor, înţelegem că este o formă politicoasă de a invita băncile să reducă la minimum necesar tranzacţiile asupra aurului şi devizelor.

IN LIMBAJ CURENT ACEASTA INSEAMNA O RESTRICŢIE VOLUNTARA, UN FEL DE CONTROL DEMOCRATIC ASUPRA DEVIZELOR.

Deşi în mod oficial nu există nici un impediment pentru un posesor de lire sterline de a le transforma în aur sau dolari de exemplu, de fapt o atare operaţie devine dificilă, de oarece băncile o vor refuza de cele mai multe ori. Intocmai după cum englezii nu acceptă încă serviciul militar obligatoriu, dar fac presiuni pentru o extindere a voluntariatului, tot aşa ei nu acceptă azi încă controlul oficial al devizelor, obligând însă băncile să-l realizeze în mod indirect. Este un procedeu britanic, adaptat la imensele posibilităţi ale Angliei, de a face ce fac, mai brutal, de multă vreme, ţările mai sărace.

Imprejurările cari au determinat operaţia

Cum s'a putut ajunge, în Anglia, la situaţia de mai sus?

Ca şi în alte ţări industriale, Anglia a avut mai totdeauna o balanţă comercială deficitară; balanţa plăţilor, însă, era excedentară din cauza altor intrări de devize. Astfel, dobânzile şi amortizările imprumuturilor făcute străinătăţii, beneficiile capitalurilor engleze investite în celelalte ţări şi sumele rezultate din exploatarea vaselor de comerţ, constituiau fondurile cari supracompensau pierderile rezultate din deficitul balanţei comerciale. De asemeni, în ultimii ani, s'au acumulat la Londra imense capitaluri emigrate de teama deprecierei monetare în ţările continentale sau de teama războiului. Multe ţări continentale şi dominioane aveau o parte din aurul necesar acoperirii circulaţiei fiduciare depus la Londra.

Cu începere din a doua jumătate a anului 1937, exportul britanic a început să scadă, pe când importul a continuat să se menţie la un nivel relativ ridicat. De aceea, deficitul balanţei comerciale s'a agravat. De altă parte, capitalurile vagabonde depuse la Londra au început să plece de teama unei noui deprecieri a lirei sterline şi mai cu seamă a svonurilor de război care au circulat în tot cursul anului trecut şi mai intens în luna Septembrie.

In fine, din cauza depresiunei internaţionale, intrările de devize din uzul vaselor, din întreprinderile engleze aflate în străinătate, ca şi din dobânzi şi amortizări, au devenit din ce în ce mai mici, aşa încât şi balanţa plăţilor s'a dezechilibrat.

ANGLIA S'A VAZUT ASTFEL SILITA SĂ ACOPERE DIFERENTA PRIN EXPORT MASIV DE AUR. Numai în perioada Iulie-Noembrie exportul de aur al Angliei s'a ridicat la 225 milioane lire, faţă de un import de 90 milioane. Această situaţie s'a reflectat în cursul lirei sterline, care în Martie era egală cu aproape 5 dolari, pe când la sfârşitul lunei Decembrie nu mai cota decât 4,62 dolari. După acordul de la München, iluzia unei păci de lungă durată s'a risipit repede. De astă dată nu mai plecau numai capitalurile străine, ci şi cele britanice, cari în loc să stea în nesiguranţă politică şi monetară la Londra, preferau să se mute la New-York, unde nesiguranţa europeană, conjugată cu politica economică a Preşedintelui Roosevelt, creiază condiţiile unei prosperităţi similare cu aceia din 1914—1918.

Lovitura de graţie pare s'o fi dat politica de rezistenţă recent iniţiată de guvernul din Washington şi de planul Reynaud în Franţa. In cursul lunei Decembrie s'au semnalat deci retrageri şi de capitaluri franceze depe piaţa Londrei, capitaluri cari s'au înapoiat la Paris, precum şi retrageri din partea altor deponenţi cari şi-au mutat capitalurile la New-York.

Iată cum caracterizează situaţia de mai sus revista **„London and Cambridge Economic Service"** la 3 Ianuarie 1938:

„Fondul britanic de egalizare a schimburilor a continuat să piardă aur şi se admite în general că la sfârşitul anului nu dispunea de mai mult de 100 milioane lire faţă de 300 milioane la sfârşitul anului 1937".

Prin urmare, în pofida eforturilor făcute de fondul britanic de egalizare a schimburilor, situaţia nu s'a redresat şi până la urmă Banca Angliei s'a văzut silită să aprovizioneze fondul de egalizare cu o nouă sumă de 300 milioane lire sterline. Paralel, a luat măsuri pentru a împiedeca fuga capitalurilor.

Imediat cursul lirei s'a restabilit, deoarece fondul de egalizare a putut interveni masiv pe piaţă.

Rezervele Angliei

Ar fi totuşi o mare greşală să se deducă de aici că poziţia lirei sterline este periclitată. Astăzi, Banca Angliei încă mai dispune probabil de 550—600 milioane lire sterline aur, cu ajutorul cărora poate face faţă vreme îndelungată unei presiuni oricât de serioase asupra lirei sterline. **De altă parte, imensele rezerve de capitaluri ale Marei Britanii exclud, pentru moment, eventualitatea ca guvernul englez să finanţeze înarmările cu ajutorul Institutului de emisiune. In fine, este mult prea probabil că** Statele-Unite vor da tot concursul pentru a menţine poziţia lirei sterline:

a) De o parte, pentru a nu anula efectele favorabile ale acordului comercial anglo-american şi b) pentru a evita inflaţia în Statele-Unite. De asemeni, considerente de ordin politic vor milita în favoarea aceleeaşi teze.

De altfel, imensitatea sumei puse la dispoziţia fondului de egalizare (aproape 350 miliarde lei), ARATA CA GUVERNUL ENGLEZ ŢINE SA DEMONSTREZE CA NU VA EZITA SA FACA ORICE SACRIFICII PENTRU A MENŢINE CURSUL LIREI.

Prevederi pentru ceasuri grele

Totuşi, măsurile luate denotă că guvernul britanic este decis şi pentru alternativa cea mai grea. S'ar putea, de exemplu, întâmpla ca peste câteva luni situaţia economică şi politică să devie atât de delicată încât să fie necesare măsuri de apărare. De aceea se iau din vreme dispoziţiile necesare în vederea cazurilor când Anglia ar fi silită să facă apel la toate resursele naţiunei.

*

Din cele întâmplate la Londra se poate trage un învăţământ extrem de important. Deşi guvernul englez face sacrificii de tot felul pentru a ajunge la pacificarea lumei prin relaţiuni economice paşnice, este silit să procedeze în domeniul monedei ca o ţară pe cale de-a abandona principiile liberalismului economic!... Nesiguranţa politică şi înarmările îl silesc să abandoneze înseşi premizele politicei generale britanice. Nu s'ar putea atunci întâmpla să se schimbe şi politica comercială britanică în sud-est? Ultimele declaraţii ale miniştrilor englezi, ca şi nenumăraţii cercetători economici trimişi în sud-estul european în ultimele săptămâni, ar demonstra că în această privinţă lucrurile par să fie mult mai avansate decât s'ar închipui.

Sindicalizarea exportatorilor

Din cauza dependenţii economiei naţionale de piaţa mondială şi a capacităţii noastre reduse de export, este extrem de greu, dacă nu imposibil, de dirijat în întregime exportul după necesităţile economiei naţionale.

Nu rezultă de aici că trebuie să abandonăm acest sector al vieţii economice. *Dimpotrivă, trebuie să găsim soluţii care să ducă nu numai la stimularea generală a exportului, dar şi la o efectivă canalizare a acestuia spre ţările pe care le credem de cuviinţă.* Nu vom găsi bine-înţeles soluţia ideală, ci ne vom apropia de aceasta.

La fel am procedat şi cu contingentarea şi cu controlul schimburilor. Astăzi, cu toate defectele care se înregistrează, *politica de control al schimburilor şi de contingentare dispune de o tehnică incontestabil superioară aceleia de acum patru sau cinci ani.* Experienţa şi dificultăţile întâmpinate au dus la soluţii din ce în ce mai interesante şi uneori extrem de originale. (De exemplu, prima valutară de 38%: suntem singura ţară din lume care o aplică).

Raţiunea organizării exportatorilor

IN ACEASTA PRIVINŢA, HOTARÎREA LUATA DE MINISTERUL ECONOMIEI NAŢIONALE DE A ORGANIZA EXPORTATORII ESTE BINE INSPIRATA ŞI POATE DUCE LA REZULTATE FAVORABILE.

Din decretul-lege recent publicat de ministerul economiei naţionale rezultă că de astădată principiul sindicalizării se extinde la toţi exportatorii, ORGANIZAŢIILE FIIND ŞI CONTROLATE DE CATRE STAT PRIN INTERMEDIUL UNOR COMISARI AI GUVERNULUI. Rolul acestor asociaţii ar fi:

1) să colaboreze cu autorităţile noastre pentru a facilita exportul produselor la care concurenţa externă organizată pune limite;

2) să evite concurenţa între exportatorii români;

3) să selecţioneze şi normalizeze produsele de export aşa încât să fie cumpărate de pieţile străine;

4) să controleze şi eventual sancţioneze pe exportatorii incorecţi cari periclitează renumele comerţului românesc de export;

5) să cerceteze eventualele noui debuşee şi produsele exportabile;

6) să stimuleze producţia mărfurilor de export.

Astăzi, din cauza concurenţii între exportatorii români, aceştia sunt păgubiţi, deoarece de multe ori au de aface cu exportatorii străini organizaţi, cari plasează aceleaşi mărfuri ca şi ale noastre, în condiţii mai avantajoase. Ungaria şi Iugoslavia, de exemplu, vând cereale la preţuri uneori superioare celor româneşti, iar anumite produse, abundente în România (fructe, ouă, vin), ţările înconjurătoare le vând în cantităţi apreciabile, datorită selecţionării produselor şi organizării exportatorilor. Sunt cunoscute experienţele făcute în ultimii ani cu vinul, fructele, mai ales strugurii.

Foarte mulţi importatori străini se plâng de calitatea inferioară a produselor primite. Dispunem de cantităţi relativ mari de grâu bogat în gluten, plătit pe piaţa Londrei la preţuri aproape duble, decât ale grâului obişnuit, totuşi, pentrucă nu s'a făcut o selecţionare prealabilă a acestuia, l-am vândut la preţuri derizorii!...

Am putea înmulţi exemplele. Este însă inutil, pentru că faptele sunt prea cunoscute. Din lipsă de organizare a comerţului de export am fost siliţi să mărginim lista produselor de export la un număr restrâns, să vindem produse de calitate superioară drept produse inferioare şi să renunţăm la debuşee dorite din cauza concurenţii exportatorilor străini.

Prin organizarea exportatorilor români se tinde deci la înlăturarea multora din dificultăţile de mai sus. Aplicarea decretului va pune la dispoziţia economiei naţionale o imensă experienţă şi o concentrare de forţe care nu pot întârzia să-şi dea roadele.

Concurenţa se va înăspri

Atâta este încă poate insuficient. Forţele celorlalte state şi mijloacele care le stau la dispoziţie sunt atât de însemnate, încât s'ar putea ca în lunile ce vin să avem de făcut faţă unor presiuni extraordinare. Un exemplu concret îl constitue comerţul nostru cu Germania, cel mai important client al nostru. Din cauza ofensivei comerciale anglo-americane în America de Sud şi a tratatului comercial dintre Statele-Unite şi Marea Britanie, nu este exclus ca exportul Germaniei să scadă simţitor în cele două Americi. Atunci Germania va fi obligată şi din acest punct de vedere să facă toate eforturile pentru a-şi extinde piaţa în sud-est, utilizând concurenţa între exportatorii unguri, români, jugoslavi, bulgari, greci şi turci. Rând pe rând ar putea încerca să obţie dela fiecare ţară în parte maximum de avantagii. Desigur că acţiunea germană va fi poate în parte anihilată prin concurenţa celorlalte ţări importatoare (Anglia, Franţa, Belgia, etc.) care n'ar înţelege să abandoneze debuşeele din sud-est.

INTERESUL ACESTORA DE A-ŞI CONSERVA PIEŢELE DE DESFACERE NU ESTE INSA ATAT DE MARE CA AL GERMANIEI DE A ŞI LE EXTINDE ŞI CA AL NOSTRU DE A PASTRA UN JUST ECHILIBRU INTRE DIFERITELE ŢARI IMPORTATOARE.

Blocul ţărilor din Sud-Est

NU AR FI DECI NORMAL SA INCERCAM NU NUMAI ORGANIZAREA EXPORTATORILOR ROMANI, DAR ŞI O INŢELEGERE INTRE TOATE ŢARILE EXPORTATOARE DIN SUD-EST? Dacă în anii precedenţi o asemenea tentativă era primită cu scepticism, condiţiile politice şi economice de astăzi ne fac să credem că o asemenea iniţiativă ar putea duce poate la tratative şi încheieri efective.

In Bulgaria şi Iugoslavia există foarte mulţi oameni politici şi exportatori convinşi că independenţa naţională a ţărilor din sud-est şi securitatea lor economică depinde de posibilitatea *de a forma un bloc de vânzători, capabil să trateze dela egal la egal cu marile ţări importatoare din occidentul şi centrul Europei.*

Industria manufacturieră în ultimii zece ani

Ministerul economiei naţionale publică în fiecare an o statistică despre situaţia marei industrii de prelucrare. Desigur că aceste date nu dau o imagine a evoluţiei decât pentru o parte a industriei naţionale. Nu este cuprinsă întreaga mică industrie, adică aceia care nu are cel puţin 5 cai putere sau 20 lucrători şi nici industria casnică. De asemeni, există multe motive să credem că pentru unele industrii (de exemplu cea alimentară) valorile indicate sunt cu mult mai mici decât în realitate. **Totuşi, în linii generale, datele centralizate de ministerul economiei naţionale reprezintă suficient de bine SENSUL evoluţiei industriei manufacturiere româneşti.**

Comparând an cu an datele publicate, observăm mai întâi că valoarea producţiei în 1937 s'a ridicat la 64,5 miliarde lei, faţă de 32,5 miliarde lei în 1932 şi 61.0 miliarde în 1928, considerat ca cel mai bun an dinaintea crizei mondiale.

Prin urmare, în raport cu 1932, când valoarea producţiei manufacturiere a fost cea mai mică, în 1937 valoarea acestei producţii a fost aproape de două ori mai mare şi a depăşit chiar nivelul din 1928.

INDICAŢII ASUPRA RENTABILITAŢII

Pentru a avea o imagine a rentabilităţii, am scăzut în fiece an valoarea materiilor prime, a combustibilului, a salariilor şi a amortizărilor, evaluate în medie la 10% din capitalul investit.

Desigur că cifrele obţinute nu pot avea altă valoare decât una pur indicativă. Mai întâi, pentrucă nu putem şti care au fost sarcinile fiscale, dobânzile şi cheltuielile generale ale întreprinderilor. Apoi, pentrucă nu avem date asupra pierderilor suferite în timpul crizei şi care s'au tradus probabil prin amortizări cu mult mai mari decât 10%. In fine, în ultimii ani, investiţiile făcute au trebuit să fie amortizate într'un termen relativ scurt (2—3 ani) din motive extraordinare pe care nu le vom analiza aici.

Cu aceste rezerve, beneficiile calculate de noi au fost de 13,6 miliarde lei în 1928, apoi au scăzut repede până în 1931 când au ajuns la 5,9 miliarde, iar în 1932 au atins nivelul cel mai redus: 5,7 miliarde! Cu începere din 1933, beneficiile cresc însă continuu până în 1937, când ating din nou nivelul din 1928, adică 13,6 miliarde lei.

Evoluţia beneficiilor

Prin urmare, în cifre absolute, beneficiile nu au ţinut pasul cu valoarea producţiei. De aceea, faţă de aceasta, rentabilitatea întreprinderilor a avut următoarea evoluţie: A scăzut dela 22,3% în 1928 la 17,5% în 1932, apoi a crescut până la 26,0% în 1935, iar în 1937 a ajuns din nou aproape de nivelul din 1930, adică 21,1%.

Faptul merită o atenţie deosebită, de oarece, deşi în valoare absolută massa profiturilor pare să fi crescut până în 1937, încă din 1936 se manifesta totuşi o tendinţă de scădere relativă a acestora... Pentru moment, faptul nu prezintă mare importanţă, însă cu vremea — probabil chiar din 1938 după încheierea bilanţurilor, — ne putem aştepta la o scădere în valoare absolută a massei profiturilor.

CUM SE EXPLICA SCADEREA RENTABILITAŢII

Explicaţia fenomenului trebue căutată în primul rând în **costul materiilor prime utilizate.** In timp ce massa salariilor a ajuns la nivelul din 1928 (7,7 miliarde lei), **valoarea materiilor prime utilizate a trecut dela 33,0 miliarde în 1928 la 16,3 miliarde în 1932 şi 35,2 miliarde lei în 1937.**

De asemeni, valoarea combustibilului a fost mai mare în 1937 decât în 1928 (2,8 miliarde lei faţă de 2,7 miliarde).

In realitate, este de presupus că scăderea rentabilităţii a fost şi mai accentuată decât rezultă din cifrele de mai sus. cu toate că nu este exclus ca massa totală a beneficiilor să se fi mărit. In adevăr, după cum am semnalat mai sus amortizările din 1936 şi 1937 s'au făcut în proporţii mai mari decât 10%. Există mari industrii montate tocmai în aceşti ani, cari au cote de amortizare variind între 35 şi 50%. Din cauza situaţiei excepţionale în care lucrează, s'a acceptat principiul unei amortizări extrem de rapide, acceptându-se sacrificii corespunzătoare fiscului.

In 1938 situaţia nu s'a putut ameliora.

La aceleaşi concluzii ajungem analizând valoarea nouă produsă prin industrializare. Dacă scădem valoarea materiilor prime, a combustibilului şi a amortizărilor (10% din capital), din valoarea producţiei, obţinem valoarea adăogată prin fabricaţie.

Aceasta a trecut dela 21,3 miliarde lei în 1928 la 10,1 miliarde în 1932, iar în 1937 a revenit la 21.3 miliarde. In schimb, valoarea materiilor, a combustibilului şi a amortizărilor a fost de 39,7 miliarde lei în 1928, de 21,9 miliarde lei în 1932 şi de 43.2 miliarde în 1937. Prin urmare, procentul de industrializare a fost de 53,7% în 1928 şi de numai 49,3% în 1937. In schimb, în 1935, ajunsese la 63,7%, nivelul cel mai ridicat înregistrat vreodată în ţara noastră.

VALOAREA PRODUCŢIEI IN RAPORT CU ECHIPAMENTUL TECHNIC

Rezultatele financiare obţinute de industria manufacturieră par deci disproporţionate cu echipamentul ei tehnic şi numărul de salariaţi (lucrători, personal tehnic şi administrativ). In adevăr, numărul de cai putere de care dispune această industrie a trecut dela 472,3 mii în 1928 la 514,7 mii în 1932 şi 722,6 mii în 1937. **Aşa dar, la o creştere de 53% a numărului de cai putere corespunde de abia un spor de 5% a valorii producţiei.** Mai mult, în acelaş timp a crescut şi numărul salariaţilor: In 1928 erau în total 206,5 mii, în 1932 erau 152,2 mii şi în 1937 cifra lor se ridica la 279.000.

Ar urma deci că randamentul întreprinderilor a scăzut simţitor. Ceeace este evident inexact, deoarece din 1928 până în 1937, volumul producţiei industriale calculat de „Asociaţia românească pentru studiul conjuncturii economice" s'a mărit cu 45%, în timp ce numărul lucrătorilor a sporit numai cu 35%.

Singurele explicaţii care rămân. sunt:

a) preţurile de vânzare ale produselor la uzină (fără taxe) sunt cu mult mai mici decât în 1928;

b) capacitatea de producţie a întreprinderilor este, într'o largă măsură, neutilizată.

Intrucât priveşte veniturile salariaţilor, ne putem face o ideie asupra lor, împărţind massa salariilor prin numărul salariaţilor. In 1929 reveneau pe cap de salariat 37.288 lei; în 1932, 28.902 lei şi în 1937, numai 27.598. Cu alte cuvinte, o scădere de 27%.

Este evident că toate rezultatele de mai sus constitue o medie pentru întreaga industrie manufacturieră. In realitate, cifrele variază simţitor dela o industrie la alta, atât în ce priveşte rentabilitatea cât şi valoarea producţiei ori salariile. Astfel, industriile vechi, care produc mai mult pentru piaţa particulară, cum este industria alimentară, se bucură de o situaţie privilegiată, deoarece întreprinderile sunt de mult amortizate, preţul materiilor prime nu s'a mărit deosebit, de oarece provin exclusiv de pe piaţa internă şi au o mână de lucru mai puţin calificată şi deci mai ieftină.

Dimpotrivă, industria metalurgică sau cea textilă suportă nu numai sarcini fixe cu mult superioare, dar sunt obligate să suporte în întregime toată greutatea deprecierii monetare, deoarece importă o mare parte din materiile prime.

Constatări şi tendinţe

Prin urmare, concluziile care se degajează dintr'o analiză mai strânsă a cifrelor oficiale apar mai puţin optimiste decât dau impresia la o analiză superficială. In pofida eforturilor făcute în ultimii ani pentru a extinde producţia manufacturieră şi a incontestabilelor rezultate obţinute în ce priveşte cantitatea, calitatea şi varietatea produselor industriale, valoarea producţiei a depăşit nivelul din 1928 de abia în 1937, **iar în 1938 este îndoelnic să se fi realizat vreun progres. De altă parte, este sigur că în 1937 s'a atins maximul cantităţilor produse, iar din 1935 rentabilitatea întreprinderilor este în declin. In 1938, tendinţele constatate în 1936 şi 1937 par să se fi accentuat. Depresiunea industrială semnalată în toată lumea în 1937, s'a extins şi în ţara noastră.**

Rolul bancar al statului

Paralel însă cu simptomele de criză constatate în industrie, şi în special în ce priveşte rentabilitatea ,trebue să observăm că s'au mărit simţitor încasările statului provenind din impozitele indirecte asupra mărfurilor produse. Aceste venituri nu sunt cuprinse în cifrele referitoare la valoarea producţiei. Dacă le-am adăoga, evident că situaţia s'ar schimba mult. Ceeace constitue pentru industriaşi un simptom de criză este pentru stat un simptom favorabil. O parte din beneficiile industriei sunt absorbite de către stat, nu numai sub formă de impozite directe, dar şi de impozite indirecte. Cu ajutorul acestora statul poate efectua lucrări publice şi proceda direct şi indirect la creiarea de noui întreprinderi destinate apărării naţionale. In loc ca beneficiile integrale să rămână industriaşilor, se ia mult dela unele categorii, mai puţin dela altele şi se fac investiţii prin intermediul comenzilor de stat. In un fel, statul joacă rolul de bancă, însă economiile în loc să fie libere şi restituibile sunt dirijate după interesul apărării naţionale.

Aşa dar, privită sub aspectul unei economii normale, să zicem liberale, situaţia industriei româneşti a început să devie delicată. Dimpotrivă, analizată prin prizma situaţiei politice internaţionale, evoluţia ei este naturală. De altfel, foarte puţine ţări fac astăzi excepţie. In Anglia, Germania, Italia, Japonia, Belgia, Polonia, Ungaria, industria lucrează mult, însă într'o preu mare măsură pentru război. De aceea, pretutindeni se constată o neîntreruptă scădere a rentabilităţii ei, paralel cu un spor al investiţiilor făcute direct de către stat sau stimulate de acesta. Astfel aprecierea situaţiei industriei nu mai depinde azi decât de punctul de vedere adoptat în raport cu situaţia politică internaţională.

Apărarea importatorilor

O altă complectare necesară a sindicatelor de exportatori ar trebui să fie măsurile de apărare a importatorilor. Atâta vreme cât Banca Naţională dispunea efectiv de toate devizele rezultate din export, importatorii nu aveau de suferit, deoarece cursul devizelor era fixat de institutul de emisiune. Cu începere însă din August 1938, cursul devizelor a fost fărâmiţat prin libera negociabilitate a cotei de 30% din devizele rezultate din export. *Autorizaţiile de import se dau cu mai multă uşurinţă dacă sunt plătite din cotele negociabile, iar cursul devizelor plătite de importatori creşte odată cu micşorarea ofertei sau creşterea cererii.* Totuşi, cursurile sunt încă regulate prin concurenţa între exportatori, aşa că în linii generale nu s'au depăşit aşteptările.

Ce se va întâmpla însă atunci când exportatorii vor fi înţeleşi; cu alte cuvinte, când vor avea un monopol absolut asupra devizelor negociabile? Nu vor spori cursurile într'o măsură incompatibilă cu bunul mers al importului? Chiar şi acum s'au creiat dificultăţi foarte grave pentru unele categorii de importatori. De exemplu, contractele încheiate pentru furnituri devin din ce în ce mai greu de executat din cauza preţurilor de cost ridicate ale materiilor prime. Tot aşa, creditele pe termen scurt acordate băncilor sau importatorilor, *se plătesc astăzi în devize negociabile, adică la cursuri de două ori mai mari decât cursurile din momentul când au fost contractate.*

Prin urmare, la dificultăţi existente pentru unele categorii de importatori s'ar putea adăoga altele rezultând din poziţia de monopol dobândită de exportator...

CORECTIVE

Institutul de emisiune dispune însă de un excelent corectiv: devizele încasate dela exportatori la cursul oficial. Cu acestea ar putea menţine cursurile devizelor negociabile la un nivel convenabil pentru economia naţională. Este totuşi un sistem care are şi avantagii şi inconveniente. Avantagii, pentrucă menţine supleţea actualului regim de export, într'o situaţie delicată pentru piaţa internaţională a cerealelor şi inconveniente, pentrucă obligă Banca Naţională să participe la oscilaţiile devizelor negociabile.

S'ar putea imagina deci un alt sistem care a dat roade. Este vorba de amenajarea primei valutare în aşa fel încât să se menţie un nivel general şi stabil pentru toate devizele forte. Cu alte cuvinte, odată excedentul de cereale sau cea mai mare parte a acestuia, plasat, să se normalizeze valoarea devizelor fără discriminări după mărfuri şi ţări. Eventual s'ar putea utiliza prima soluţie până la epuizarea stocurilor de cereale, urmând ca după aceea să se recurgă la soluţia normalizării. In nici un caz nu se poate organiza exportul, fără a preîntâmpina consecinţele monopolizării devizelor negociabile de către exportatori.

Aşa dar, excelenta idee a sindicalizării exportatorilor. măsură pe deplin justificată de evoluţia economiei internaţionale şi de situaţia particulară a micilor ţări din sud estul european, implică de o parte lărgirea sistemului de organizare la toate ţările din această regiune şi de altă parte, corectarea inconvenientelor eventuale ale sindicalizării, prin intervenţia Băncii Naţionale fie în piaţa devizelor negociabile, fie în regimul însuşi al devizelor.

Ce roade poate da organizarea exportatorilor cu sprijinul statului, vedem în Germania. In pofida situaţiei extrem de delicate din ultimii ani, participarea Egiptului, Turciei şi orientului apropiat la exportul german, a trecut dela 1,3% în 1932 la 5,3% în 1938. Participarea ţărilor din sud-est la acelaş export s'a mărit dela 3,5% în 1932, la 10,1% în 1938, iar a ţărilor din America centrală şi de Sud, dela 4,1% în 1932 la 12,2% în 1938. In total, grupul de ţări agricole, care interesează statul german, participă astăzi cu 27,6% la exportul german, faţă de 8,9% în 1932! Este un argument hotărâtor în favoarea sindicalizării exportatorilor români! Trebue însă remarcat că statul german, dacă nu forţează pe exportatori să vândă în pierdere, îi obligă să renunţe de multe ori la unele avantagii în favoarea intereselor generale ale economiei naţionale.

Exemplul german este de urmat într'o mare măsură, adaptat însă, evident, scopurilor şi intereselor economiei româneşti.